

STICHTING
MEENSEL-KIEZEGEM '44
www.meensel-kiezegem44.be

Nieuwsbrief 21 - Driemaandelijke Uitgave - Oktober 2006 - Jaargang 5

CONCERT

"NEUENGAMME , IK KWAM TERUG"

in de Vivaldizaal van CC 'De Maere' te Sint-Joris-Winge
op zondag 12 november 2006 om 11 uur

Wij (René, Guy, Fons V. en Oktaaf) maakten dit vorig jaar mee in Drongen. Onze eerste reactie was: "Dit moet zeker bij ons ook kunnen!" Aan schepen van cultuur Chris Desaever moesten we dat geen twee keer melden. Zij was direct enthousiast en maakte er werk van. Resultaat: een uniek aperitiefconcert!!!

Wie brengt al dat moois?

Recitante-dichteres Ina Stabergh, die ook voor de poëtische teksten zorgt, en op sobere wijze de juiste snaar weet te beroeren. Deze teksten werden op muziek gezet door pianist-dirigent Filip Martens. Deze muzikale duizendpoot is een gerenommeerd concertpianist, laureaat piano en behaalde eerste prijzen harmonie en kamermuziek. Ook in het buitenland wordt hij veel gevraagd. Hij is eveneens docent aan het Leuvense Lemmensinstituut. Het gemengd koor Canta Ludens dat door Filip Martens geleid wordt, is één van de volwaardigste koren van ons land. Ze hebben een uitgebreid repertoire en staan bekend om hun veelzijdigheid. (Wie meer wil weten kan op de website gaan van zowel "Canta Ludens" al van "Filip Martens") Tenslotte is er ook de sublieme sopraan Hilde Coppé. Bij muzikliefhebbers is zij vooral bekend van optredens met koren en ensembles in passie- en oratoriumwerken van o.a. Bach, Fauré, Schubert, enz. Het is een enige belevenis en een droom, een zangeres met zo een palmares en

stemtimbre te aanhoren. Dit is een niet te missen optreden voor amper 8 euro (aperitief inbegrepen) - (7 euro voor CJP, +3 pas, - 16 jaar, werklozen & gehandicapten.) In het kader hiervan is er in de gangen de tentoonstelling van assemblages van Hilda De Schutter over "Jong zijn in de oorlog" over kinderen in de tweede wereldoorlog en "Oppression". Deze zeer toepasselijke expositie is beslist de moeite waard en geeft een ander facet van de waanzin van de oorlog weer.

In de Vivaldizaal zelf verzorgt de Stichting Meensel-Kiezegem '44 een tentoonstelling van de herdenkingsreizen. Dit past tevens helemaal in het kader van dit concert.

In Deze Editie:

Voorwoord (p2) - Met uitsterven bedreigd (p3) - Waardevolle opruiming (p3) - Herdenkingsreis 9 (p4-9) -
Werkgroep 101208 (p11) - Ina Stabergh Stadsdichteres (p10) - Opening Poëzieroute (p11) - Zoeken &
Vinden... (p12)

Afgiftemaanden: Januari, April, Juli & Oktober - Erkenningsnummer 608508 - Afgiftekantoor 3390 Tiel t-Winge
Stichting Meensel-Kiezegem '44 - Binkomstraat 56 - 3391 Meensel-Kiezegem - info@meensel-kiezegem44.be

Voorwoord

Meerdere pagina's van deze nieuwsbrief zullen in hoofdzaak gaan over onze jongste reis naar de Noord-Duitse concentratiekampen. Eind augustus was dat. Andermaal een topper. In totaal lieten we acht bloemenkransen achter op plaatsen waar monumenten en sites herinneren aan het waanzinnige nazi-regime en waar mensen van bij ons zijn achtergebleven.

Met u zal ik graag de dagverslagen van deze vierdaagse reis doornemen, want 2006 is weer een aanloop geweest voor het verder uitbouwen van duurzame relaties op onze zoektochten. Meer dan ooit hebben we een ongekende verbondenheid kunnen vaststellen. Het bezoek op vrijdagmiddag aan het uitgestrekte kerkhof van Gröpelingen, meer dan 80 Hectare groot, heeft andermaal het bewijs geleverd dat genereuze samenleving mogelijk is. Generositeit...een begrip dat vandaag is verloren geraakt. Een begrip dat alleen nog in een degelijk woordenboek is opgenomen.

Het bevat nochtans zulke edelmoedige begrippen dat ik het bij deze wil omschrijven als de opvallende houding die we bij dit uitzonderlijk begeleid bezoek in privé-sfeer mochten ondervinden. Gulheid, verdraagzaamheid, vergevingsgezindheid, behulpzaamheid... dat alles leek daar niet zoek, dank zij de gewaardeerde hulp van de meester-grafdelver van dienst.

Prettig zulke mensen te kunnen ontmoeten. Hij leek mij meer een relatietherapeut die, geïnspireerd door onze niet-aflatende zoektocht en onze gehechtheid aan de herinneringen na zovele jaren, in alle generositeit een antwoord trachtte te geven met zijn zorgzame houding als antwoord op ons gevleid enthousiasme. Wij hebben genoten. Ook van hun keuken.

Genieten ... is altijd verbonden met dankbaarheid. Dankbaarheid... is altijd verbonden met goedheid. Onderling verbonden werken deze drie krachten tot de basis van generositeit.

Het heeft mij getroffen dat deze robuuste manspersoon, grafdelver zijn leven lang, bij het afscheid zijn tranen stond te drogen aan zijn werkplunje zuchtend: "Wij hebben aan dit alles geen schuld, kunnen er ook niets anders meer aan doen dan de nagedachtenissen eren door het verzorgd onderhouden van de begraafplaats." Hij kon zich best inleven in onze houding en gemoedsgesteltenis en ook wat al jaren gemist is gebleven: kerkhofbezoek aan overledenen.

Hiermee gaf hij uiting aan zijn solidaire gevoelens, nadat we ontelbaar keurig geschikte graven van niet-Duitsers, slachtoffers van het antifascistische regime aangewezen kregen.

De meest onwaarschijnlijke, maar toch originele documenten en informatie werd ons ter beschikking gesteld in het archiefbeheer: bewijsstukken van dossierbeheer bij ontgravingen en identificatieopdrachten bij herbegravingen en dies meer. Kortom, het verhaal van waardige opvolging door, alsook de initiatieven en parkoersen van cultuurcommissies inzake waardigheid en respect voor de overledenen, bekend of onbekend, ook als buitenlander.

Onomstotelijke bewijzen over zinloze dood van onschuldige slachtoffers. Meteen het officiële startsein voor verdere details en sporenonderzoek? Ik schaam mij een beetje voor die mensen, die dit alles als niet-bestaande blijven bestempelen en het ook onder die noemer trachten te verkopen. Ik dank de groep medereizigers omdat ik in hun naam meerdere kransen mocht neerleggen. Wie zei ook weer: "Een groot volk dat zijn doden eert" ?

*Guido Hendrickx,
Voorzitter*

Beschreven...

Met uitsterven bedreigd?

Het evenement voetbal en het voorbije wereldkampioenschap heeft Duitsland terug op de wereldkaart gezet. Die manschaft hebben het in de eindronde heel ver kunnen sjotten. Het enthousiasme van de supporters kende geen grenzen. Een aantal demografen heeft van deze gelegenheid gebruik gemaakt om een ernstige studie uit te voeren over de verdere evolutie van het Duitse volk. De evaluaties van de gepleegde onderzoeken noodzaakt ze te beweren dat men zich grote zorgen hoeft te maken over het lage geboortecijfer in hun land (Duitsland).

Het is zelfs zover dat deze demografen stellen dat er over twaalf generaties geen Duitsers meer zullen zijn. Sterker uitgedrukt: de Duitsers zijn met uitsterven bedreigd. Straffere uitspraken kan je niet verzinnen. Alhoewel, de gegeven cijfers schijnen te kloppen. In 2005 werden er maar 676.000 kinderen met Duitse nationaliteit geboren. Als dat zo verder gaat, zal na veertig jaar het aantal Duitsers slinken van 82 naar 76 miljoen. In het jaar 2100 blijven er nog slechts 46 miljoen over. Als slot van dit doordringend onderzoek wordt beweerd dat er amper 3 miljoen het jaar 2300 zullen halen. De demografen zijn niet mals voor de overheid en in verschillende nieuwsflashes wordt het probleem aangekaart en blijft de inefficiënte aanpak nazinderen. Ze zeggen dat de beloftes van de Duitse regeringen over pensioenen en de economische zekerheid dromen blijven als er niet snel meer Duitse kinderen komen.

Opvallend is de nuchterheid waarmee deze wetenschappers de dingen hebben bekeken. Het enige waarover vandaag al zekerheid bestaat is de fysieke essentie van het zijn, met daarbij de voldoening die het onderzoekswerk heeft opgeleverd. Ik stel mij hierbij wel enkele filosofische vragen.

Is het zinvol de menselijke soort te verbeteren: kinderen slimmer maken en veroudering tegen te gaan? Mensen het gevoel geven zinvol bezig te zijn en ze van een zekere appreciatie te laten genieten? Per slot van rekening is hij/zij het enige wezen dat zelf over zijn/haar toekomst beslist: hij/zij kan zijn/haar milieu bewust kapotmaken of het bewust instandhouden. Waarom gebruikt niet iedereen zijn gezondste verstand? Waar ligt de grens tussen de cowboys en de goede of de nog betere mens onder ons? De levenskwaliteit verbeteren zeg je? En toch zit ons aardbolletje al behoorlijk vol. Staan we niet in de weg van die volgende generaties? Waar ligt de grens? Wanneer eindigt roeping? Hoe zat het weer met die parabel van de talenten – de optimaal gebruikte aanleg of de kansen die je gekregen hebt? En de tijd gaat toch zo vlug. Deze visie is niet van toepassing voor briljante mensen die lui en vadsig zijn, ziende blind.

Een laatste vraag: hoe krijg je zin in het leven? Moeilijke vraag weet je! Een dilemma is mijn antwoord: doe wel en zie niet om. Naar best vermogen heb ik dat 10 jaar met de Stichting gedaan en als voorzitter ook de gang van zaken als een roeping ervaren, samen met de vrijwillige medewerkers.

Guido Hendrickx

Waardevolle opruiming van een Belgische zolder.

In een van onze vorige brieven heb ik melding gemaakt van een uitzonderlijke vondst. Bedoeld waren de aquarellen en schetsen die vermoedelijk gemaakt werden door de nazi-dictator. Met “Adolf Hitler” werden deze kunstwerken getekend. Ondertussen werd er niet stilgezeten en is men met deze kunst de commerciële toer op gegaan. Er zijn aanwijzingen dat er enkele duizenden ponden gevisieerd worden bij de aanstaande veiling. Heel wat ponden zullen gegarandeerd van “zak” gaan veranderen. Veilingmeesters verwachten wereldwijde belangstelling. Niet rekenen op soldenprijsjes! De Britse krant “The Sunday Telegraph” ziet het in de verkoopsaankondiging heel groots en mikt op 100.000 pond.µ

Het verhaaltje van de vork en de steel kan je aldus voortvertellen: het betreft hier een 21 aquarellen en schetsen die eind september op de veilinglijst staan genoteerd. De veilingmeesters van Jefferys in Groot-Brittannië hebben dit bekend gemaakt.

De authenticiteit wordt bevestigd na zeventig jaar. Een slordig koffertje op een Belgische zolder, dicht bij de Franse grens... met gegevens die bewijzen dat Hitler als korporaal tussen 1916 en 1918 aanwezig was en zich kunstzinnig heeft kunnen uitleven. “Gelukkig voor de meiden van toen”, zeggen kunstcritici. Alhoewel... hij moet destijds wel de streek geapprecieerd hebben want de mooiste hoekjes uit de omstreken van zijn verblijfplaats in België zijn terug te vinden op de afbeeldingen. Hij had dus toch goede smaak. De werken vertonen typische kenmerken van ander Hitlerwerk. Sommige hebben een herkenbaar handtekening: bevestiging van de authenticiteit. Het is best mogelijk dat de veiling heeft plaats gehad bij het verschijnen van deze nieuwsbrief. Het zou ons zeer spijten te weten dat u er graag als koper geïnteresseerd geen kans kreeg een kleinood te bemachtigen.

En een volgende keer komt er wellicht niet meer.

Guido Hendrickx

Horen, zien en schrijven over de dingen

Herdenkingsreis 9 - Donderdag 24 Augustus

Toen onze voorzitter Guido de Hageland Express binnen was, kon chauffeur Juul starten. Na het traditionele welkom van de voorzitter, de nuttige tips van de chauffeur en reisleider René, lichtte Oktaaf de brochure voor en iedereen kwam er in het bezit ervan. Tom had er een knappe brochure van gemaakt en de 36 medereizigers bladerden druk. De namenlijsten werden aangevuld en verbeterd.

Na een sanitaire tussenstop in Remscheid kwamen we tot de conclusie dat er geen video-apparatuur in de bus was, maar wel een dvd-speler. Dubbele pech, want wij hadden enkel video-tapes bij. Wij lieten dan de enige dvd in ons bezit genaamd "Zeitspuren" bekijken. De plechtige heropening van Gedenkstätte KZ Neuengamme op 4 en 5 mei vorig jaar, waar wij ook in massa aanwezig waren, was het onderwerp en betekende al een voorsmaakje van wat er nog zou komen...

In een restaurant boven de autosnelweg in Holdorf konden we ons versterken en kregen later op de bus een speciale poeskafee: Het was namelijk zo dat Jef Van Goidsenhoven enkele dagen geleden de glorierijke leeftijd van tachtig jaar bereikte. Hij bood ons een heerlijk glaasje wijn aan waar de Stichting Meensel-Kiezegem '44 de knabbeltjes aan toevoegde. Voor Jef, die al voor de achtste maal meereisde, hadden we een ongewoon geschenk mee. Via Marc Van Roosbroeck (initiatiefnemer van de samenwerking tussen Breendonk, Joods Museum en Hagelands Vredesmuseum) kon Oktaaf een zeldzaam boek op de kop tikken. In dit werk bevinden zich foto's van de keldermuren van het voormalig Gestapohuis aan de Louisalaan te Brussel. De krassen op de muren vertonen slogans en namen van de toenmalige gevangenen die voor verhoor naar daar werden gebracht vanuit de gevangenis van Sint-Gillis. Groot was onze verbazing (en later die van Jef en dochter Magda) toen we vaststelden dat daar de naam van "VANGOIDSENHOVEN ALFONS" ook ingekrast was. Dit was dan het laatste teken van zijn broer en het was dan ook met blijde ontroering dat de 80-jarige dit geschenk koesterde.

Aan de Gedenkstätte Schützenhof wachtte professor Raymund Gaebelin met zijn medewerkers ons op. De verwelcoming was zoals gewoonlijk hartelijk. De plechtigheid zelf ving aan met een oproep van de prof om te reageren tegen de geplande optocht van de NPD (Nationalistische Partei Deutschland, zowat het Vlaams Belang van Duitsland). Een warm welkomwoord door minister van Arbeid en Sociale Voorzorg, mevrouw Karin Röppke (zoals je op bijgaande foto ziet werd ze vooraf intens gebriefd door Oktaaf).

Voorzitter Guido Hendrickx werd uitgebreid geïnterviewd door TV Bremen die ter plaatse was met een vijftal personen (zie foto). Later moest hij dat nogmaals overdoen voor de regionale Radio.

De dichtbundel "Neuengamme, Ik kwam terug" werd door Oktaaf op treffende wijze voorgesteld. Deze bundel is in Duitsland bijna een must en gedichten uit deze sublieme bundel worden in verscheidene tijdschriften afgedrukt. In de hulde werd eveneens de vertaler Raymund Gaebelin en fotograaf Marc Cauwbergs betrokken. De dichteres, Ina Stabergh zelf, vervulde deze voorstelling met drie passende gedichten en Raymund las de Duitse versie voor. De bloemenhulde aan de borden van Schützenhof en Meensel-Kiezegem rondde deze plechtigheid af. Na het dankwoord van Guy (telkens in het Duits vertaald door Magda Van Goidsenhoven) hoorden we nog van het Sint-Mattheuskoor (cd) het ontroerende "De Moorsoldaten" dat vooral door de Duitse anti-fascisten werd meegezongen. De nieuwe medereizigers kregen de kans om de overblijfselen van het voormalige kamp Schützenhof te bezoeken met commentaar van Ullrich. De kameraden van Schützenhof boden ons dan een lekkere kop koffie aan en voor de liefhebbers was er ook een frisse pint. Wij overhandigden aan hun voorzitter een prachtige fotomontage (waarvoor bedankt Marc Cauwbergs) met het Meensels erekerkhof, ons beeld van Neuengamme en de bezoekende groepen van vorige jaren. Deze kader kreeg een permanente plaats toegewezen in hun lokaal.

In ons hotel Ramada Übersee, in het centrum van Bremen, smaakte het avondbuffet na deze vermoeiende eerste dag superlekker. Toch hadden de meesten nog de moed om met Raymund, Ullrich en Christine Hatzinger een wandeling door de pittoreske natte straatjes van het nachtelijke centrum deze Hanzestad te maken. Ook brachten ze een bezoek aan de voormalige Gestapogevangenis van Bremen, Osterwache. Dit is een eerder lugubere vestiging met een angstaanjagend cellencomplex dat de zoveelste maal aantoont hoe gruwelijk de nazi's hun slachtoffers behandelden.

Herdenkingsreis 9 - Vrijdag 25 Augustus

Na een korte maar zeer efficiënte nachtrust konden we 's morgens genieten van een uitgebreid ontbijtbuffet. Gepakt en gezakt snelden we naar de bus, waar Raymund Gaebelein, Christine Hatzinger en Ullrich ons kwamen vervoegen richting Farge.

Aan het beeld "Vernichtung durch Arbeit" werd een kleine plechtigheid gehouden, met enkele gedichten door Ina Stabergh. Hierna konden we de immense bunker betreden. Niet alleen de nieuwelingen waren verbaasd, maar ook de ancients onder ons tuurden met argusogen rond in deze ongelooflijke irreële ruimte. Een gevoel van nietigheid en ongeloof beving de groep, wanneer we achterin een kijkje namen aan de grote sluis. En dan te bedenken dat er zovelen zijn omgekomen voor deze waanzin en dat slechts één duikboot (die dan op de koop toe niet eens werd gebruikt) is afgewerkt.

Terug in het zonlicht ging het richting Blumenthal voor een bloemenhulde. Dit betekende wel een kleine opfleuring voor deze, spijtig genoeg, door onkruid verwilderde plaats. Ondertussen heeft Raymund Gaebelein al een brief geschreven naar de verantwoordelijke instanties om, ook in naam van de Stichting Meensel-Kiezegem '44, deze wantoestand aan te klagen.

Uitzonderlijk mochten we met onze autocar het vredige immense Osterholzerkerkhof inrijden. Ook uitzonderlijk was dat we een heerlijke Eintopf aangeboden kregen door deze vriendelijke mensen in de kantine van het domein. De directeur lichtte ons in over dit 80ha grote dodenpark waar rond de 120.000 personen een laatste rustplaats vonden (ongeveer 6000 tijdens de Tweede Wereldoorlog).

Er is een gemeenschappelijke begraafplaats voor 653 Duitse soldaten en 1.361 KZ-slachtoffers. Deze liggen zowel in eigen graf of in massagraven. In het buitenlanderskerkhof rusten 2.136 doden. De bronzen beeldgroep van Gerhart Schreiter stelt twee treurende vrouwen voor (hier dus dezelfde gedachte als onze idee om de vrouw en haar leed centraal te stellen). Op een mooi aangelegd en zorgvuldig onderhouden plaats liggen 168 Nederlandse oorlogsslachtoffers onder kalstenen zerkjes. Ook een herdenkingsplaats voor de doden uit het Oosten en een ereplaats voor 1.703 slachtoffers van de bombardementen. Deze gids was zeer ontroerd en verontschuldigde zich voor zijn voorouders en landgenoten bij enkele van onze medereizigers. Aan de stenen afdekstenen met ingekapte namen hielden we een stille plechtigheid voor de vijf omgebrachte inwoners uit Meensel-Kiezegem die hierop vermeld staan. Guillaume Van Hellemont ligt hier ook begraven, echter anoniem, mogelijk in een massagraf. We hadden ook de unieke kans om de kerkhofarchieven te mogen inkijken. Van de gegevens over onze slachtoffers kregen we een kopie mee. We vonden het dan ook passend de voorzitter te bedanken met de cd "Liederen & Gedichten rond WOII".

Met de bus dan 100 km verder naar Hamburg. Over de slingerende Köhlbrandbrücke hadden we een perfect zicht op de skyline van Hamburg en de bedrijvige haven. Het leek vanop deze hoogte een decor voor een zeemansmusical. Voor éénmaal waren we gelukkig dat we in een kanjer van een file terecht kwamen. Dit was mooi meegenomen omdat we de unieke kans kregen om de "Queen Mary II" te aanschouwen, het grootste cruiseschip ter wereld, aangemeerd in de nieuwste terminal van de haven van Hamburg. Beheerd door de Cunard rederij, is dit schip 345m lang, 41m breed en kost 870 miljoen euro. Hiermee ook ineens het duurste schip ooit gemaakt. Het kan een snelheid maken van 44km/h en er is plaats voor 2620 passagiers en 1254 bemanningsleden. Vanuit de car konden we menige foto's nemen van dit zeekasteel en de enorme hoeveelheid bezoekers. Dit reusachtige schip was pas enkele uren voordien aangemeerd en zou 's anderendaags al terug via de Elbe richting Portsmouth varen

Tijdens dit oponthoud kregen we van Christine Hatzinger ook nog heel wat typische details te horen over deze Hanzestad.

Aan Bullenhuserdamm zagen we onze vriend en trouwe gids, Andreas Lapphön, terug. De rondleiding in deze voormalige school, waar tijdens de donkere dagen voor de bevrijding, 20 joodse kinderen, 2 Franse artsen, 2 Nederlandse verplegers en 24 Russische gevangenen werden omgebracht, sober en degelijk gepresenteerd met een grootse muurschildering en in de kelders zelf een fototentoonstelling, deed ons koude rillingen krijgen en de stilte erna was voelbaar en veelbetekend. De gids zei er ook nog bij dat hij dit alleen deed voor onze groep, want regelmatig groepen begeleiden in dit oord kon hij mentaal niet aan. In de rozentuin waar we daarna naartoe wandelden en waar Karin Schawe, de rechterhand van dr. Detlef

Garbe, ons kwam begroeten, lazen we de teksten onder alle foto's en zagen dat de door ons geplante rozen goed verzorgd werden.

Het Sachsentorhotel was het eindpunt van deze zware dag. Het smaakte en de kamers waren prima. Spijtig dat alles al sloot om 10 uur. Daarom werd afgezak naar de bar van het Ramadahotel, waar we vorige keren vertoefden. Ondertussen waren Schepen Chris Cleuren en haar man Roland Desaeve vanop het Hamburgse vliegveld aangekomen. Als schepen van Sport had Chris nog een taak in de sporthal van Tiel te vervullen en kon dus ons pas later vervoegen. En zoals Roland zei: "Als dat beloofd is, moeten we dat doen, wat er ook gebeurt."

Herdenkingsreis 9 - Zaterdag 26 Augustus

Neuengammedag - Wij voorzien telkens een hele dag (en dat is nog te weinig om alles te zien) op de terreinen van het voormalige concentratiekamp.

In de oostervleugel van de Klinkerwerken werden we op beeldende wijze geïntroduceerd in de werkwijze van het maken van deze hardstenen. Andreas Lapphön leidde ons langs enorme, door gevangenen gemaakte, hallen en lichtte de manier van fabricage van de bakstenen, het drogen en bakken, toe.

In de herdenkingshal waren we zowel geboeid en ontroerd tijdens de zoektocht naar de namen van verwanten die hier zijn omgekomen. Ook de twee maquettes (tijdens en na de oorlog) werden aandachtig bestudeerd.

Aan ons beeld "De Wanhoop van Meensel-Kiezegem", hielden we traditioneel een korte, maar ontroerende plechtigheid. Na de brabançonne, op de voortreffelijke cd, gespeeld in de kerk van Meensel door Alfons Stas, aanhoord te hebben, was het voorzitter Guido Hendrickx die er het welkomwoord uitsprak. Met de woorden van Nobelprijswinnaar Elie Wiesel maakte hij ons duidelijk dat wie getuigen aanhoort zelf getuige wordt en als het ware verplicht is de boodschap verder uit te dragen. Dit is in feite ook het hoofdthema dat de Stichting Meensel-Kiezegem '44 wil uitdragen. De gedichten van Ina Stabergh en Magda Vangoidsenhoven, met de Duitse versie door Raimund Gaebelein, werden door de dichters zelf voorgedragen. Het is inderdaad zo dat zij het best, op hun eigen sobere manier, kunnen laten aanvoelen wat er bij hen omgaat tijdens een verblijf in dit rampzalige oord.

Meter van ons beeld en eerste schepen van Tielt-Winge, Chris Desaeve-Cleuren, benadrukte in haar toespraak de noodzakelijkheid van het in stand houden van de principes die de Stichting Meensel-Kiezegem '44 permanent heeft voorgehouden. Met de bloemennederlegging en de jaarlijkse fotosessie besloot deze intense plechtigheid.

Het middagmaal in Am Deich was overheerlijk en het onthaal zoals gewoonlijk gul. Dat de vriendelijke afscheidnemende bazin van Am Deich, die telkens op de bus ons nog komt begroeten is het teken van vertrek. We namen haar een eindje mee op onze terugweg richting KZ Gedenkstätte Neuengamme. Dit wordt ook een traditie en wij maakten al een afspraak voor onze tiende reis.

De namiddag was volledig besteed aan een bezoek aan het super-interessante, uitpuilende van informatie en moderne, museum in de voormalige gebouwen van het KZ. De drie uren waren onvoldoende om een overzicht te krijgen van het geheel. Daarom besloten al enkelen van zeker (volgend jaar) terug te komen. Roland Desaeve verwoordde de indruk van de meesten: "Hier is genoeg informatie te bekijken om veertien dagen vol te krijgen. Dit is ongelooflijk wat hier gerealiseerd is". Ook de voormalige SS-kazerne en garage, waar het systeem van de Nazidoctrine wordt uit de doeken gedaan werd nauwkeurig verkend. Directeur van deze Gedenkstätte, Detlef Garbe, vervoegde ons daar (Hij was op een andere manifestatie vertrokken om ons zeker te kunnen spreken) en was bereid onze knappe cd, de fijne tweetalige dichtbundel en het boek Getuigenissen in grote getale aan te kopen om aan te bieden aan de bezoekers van het museum.

Na een ontroerende plechtigheid aan het crematorium met pakkende lezing van het dodenappel door Viviane Cauwbergs en Evrard Vangoidsenhoven (dit wordt telkens gedaan door verwanten van de slachtoffers), legde de familie Cauwbergs-Schotsmans (naar jaarlijkse traditie) de bloemen neer aan de fundamente van deze verschrikkelijke plaats.

Aan de "beestenwagon" las voorzitter Guido Hendrickx en Raymund Gaebelein het gedicht "Op herdenkingsreis gaan" aangrijpend voor. Deze tekst van de voorzitter zelf staat ook op de cd en zet aan tot het bezoeken van deze plaatsen... voor het te laat is.

Na de zigeunerschnitzels en pütenfleisch, gebakken patatjes, rijst, frietjes, salade, soep en een grote kuip fruitsalade waren we voldoende gesterkt om een culturele uitstap naar de bruisende nachtelijke stad Hamburg waar te maken.

Na een verkenning langs de mooi met allerlei gekleurde lapjes versierde winkels en andere etablissementen waren onze medereizigers voldoende opgewarmd om in de zeemanskroeg "Veermaster" een korte "hummel hummel" te realiseren. Een herademing die ons, gelukkig eventjes maar, deed vergeten waarvoor we naar hier zijn gekomen. Bij de live-music van zanger en organist, met liederen van o.a. Freddy Quinn e.a. Duitse schlagerklassiekers dachten wij even aan voorzitter Guido Hendrickx die hiervan zou genieten hebben, maar spijtig genoeg om persoonlijke redenen via de Hauptbahnhof de sneltrein naar België moest nemen.

In de bar van het Ramadahotel gingen nog enkele moedigen een nabespreking houden en maakten Tom D., Mark C. en Oktaaf D. het reisverslag klaar dat elke morgen op de bus aan iedereen wordt bezorgd en gretig gelezen.

Herdenkingsreis 9 - Zondag 27 Augustus

Vroeg in de morgen ging het al richting Wöbbelin. Dit verschrikkingsoord kan men op drie plaatsen ervaren. Vooreerst de Gedenkstätte Wöbbelin waar wij bijtijds arriveerden, maar waar onze gids Edeltraut Schure ons een uur deed verliezen. Wij gingen dan het kerkhof op tot aan het merkwaardig monument.

Wij waren echter niet alleen: wat verder vertoefde een groep in gezelschap van twee politieagenten. Evrard wees ons dan de weg naar de vernieuwde site van de kampplaats met een speciaal merkwaardige monument: een zwarte vlakte van 15 bij 15 meter, met drie enorme scheuren die wonden voorstelden— wonden. Langs de kant van deze “wonden” stonden de namen van meer dan 300 slachtoffers van dit kamp. Het werd gemaakt door een kunstenares uit Mecklenburg, Dörte Michaëlis. Er was dan een moment van een grote emotie toen we de naam van Evrard Vangoidsenhoven daar terugvonden, vooral voor Jef, Magda & Evrard. Wij bevestigden er een tricolor lint en zorgden voor een hele reeks foto's en opnamen van deze plaats. Toen we later toch onze gids oppikten bezochten we het museum van Wöbbelin. Edeltraut verwittigde ons dat die groep met vlag nazi's waren (zo noemen zij hun ultra rechtsen met het gevaarlijke gedachtengoed dat de aanleiding was tot al deze drama's die zich hier afspeelden.) Tussen het kasteel en de protestantse kerk van Ludwiglust vertoefden we even in het park waar het gedenkteken van de slachtoffers van deze plaats staat. Even waren we toch geschokt toen de groep extermisten ook daar met luid getoeter en vlagvertoon ons deden opschrikken en deze voor ons "heilige grond" kwamen onteren. Zij willen volledig breken met het verleden en enkel naar de toekomst kijken. Zij vergeten echter dat als men zijn verleden negeert, dat verleden zich zal herhalen. Waarschijnlijk is dat ook hun bedoeling.....

De 5000 inwoners van de stad Ludwiglust werden in 1945 door de Amerikaanse 82^e luchtlandingsdivisie verplicht het begraven van de vermoorde gevangenen bij te wonen. Het was korporaal Linten die deze plaats aanwees om door generaal Gavin zijn hoofdkwartier uit te laten bouwen, aan dit uitgebreid park.

Met vertraging naar Gardelegen waar onze gids natuurlijk niet meer te bespeuren was. Oktaaf gaf dan uitleg over wat er een kleine maand voor de bevrijding daar is gebeurd: 1016 gevangenen van een dodenmars werden opgesloten in de stenen schuur en verbrand. De Duitsers staken het met benzine doordrenkte stro aan en gooiden met handgranaten en vuurpijlen. Wie ontsnappen wou, werd ongenadig neergeschoten. Op het aanpalende kerkhof zijn de bekenden aangeduid met hun stamnummer: er liggen echter meer dan 700 onbekenden en 38 joden. Meerdere Fransen en 1 Belg werden later opgegraven en gerepatrieerd naar hun vaderland. Wij belden dan vanuit de bus naar Braunschweig en kregen bevestiging dat Frank Erhardt ons later zou ontvangen. Rieseberg en Schandelah moesten we door deze situatie deze keer links laten liggen.

Dus ging het naar de Schillstrasse in Braunschweig. Alhoewel sommigen beweerden dat er daar niets te zien was, werd ons daar duidelijk dat dit voormalig concentratiekamp maar één van de 18 sites in deze stad was, die nog informeren of getuigen over de misdaden van het Nazisme. Dan hebben we het hier niet over de omgeving zoals Schandelah, Salzgitter en vele andere onzalige oorden. Eén van de teksten die ons daar trof en veel duidelijk maakt was volgende:

"Das Gedächtnis ist gleichsam als eine Vorrathskammer zu betrachten, in welcher die Vorstellungen zwar nicht in voller Klarheit anwesend, aber doch auch nicht völlig abwesend, sondern in einem mehr oder weniger verdunkelten Zwischenzustand sind, aber wieder erhellt werden können. Mangelt ihnen letztere Eigenschaft, so heißen sie vergessene." (Meyers Konversations-Lexikon, 1876)

(de herinnering is als het ware als een provisiekamer te beschouwen, in dewelke de voorstelling weliswaar niet in volle helderheid aanwezig is, maar toch ook niet volledig afwezig, doch in een meer of mindere tussentoestand, maar terug kan verhelderd worden. Bezit je die laatste eigenschap niet, dan heet dat "vergeten")

Frank Erhardt, de gids aldaar, maakte ons veel duidelijk: "De stad Braunschweig doet veel moeite voor de ontwikkeling van gegevens uit het verleden om de burgers bewust te maken. Ze doet dat met een "Ontwerp van planning, oprichting en vormgeving van stedelijke vermaningsplaatsen tegen de nationaal socialistische dwingelandij". Dit concept behelst ideeën, aan de hand waarvan het werk aan het herdenken in de stad Braunschweig in de komende jaren zinvol uitgewerkt zal worden, en schetst verschillende projecten, die op middellange termijn zullen uitgevoerd worden."

Het blijft ons toch verbazen hoe de Duitsers, nu meer dan ooit, bezig zijn met deze zaken. In België zijn velen eerder geneigd om die zaken weg te moffelen en zelfs in de doofpot te stoppen.

Herdenkingsreis 9 - Zondag 27 Augustus

Het voormalige buitenkamp van Braunschweig aan de Schillstrasse was een zeer overbevolkt kamp. In de 4 barakken zaten vooral Fransen en Russen. Midden september '44 kwam een treintransport aan met vooral Poolse Joden uit Auschwitz. De meesten deden dwangarbeid voor Büssing. In het kamp was de sanitaire en hygiënische toestand catastrofaal. Overvolle barakken, onaangepaste kleding, een minimum aan voedsel veroorzaakten uitputting, buikloop, TBC en tyfus. Vandaar ook een hoog aantal sterfgevallen. Bij de evacuering van het kamp kwamen de meesten terug in Neuengamme terecht en later via Berlijn in Ravensbrück. In die trein waren er ondertussen 66 overleden. Uiteindelijk kwam de meerderheid in Wöbbelin terecht, alwaar ze bevrijd werden door de Amerikaanse 82^e luchtlandingsdivisie. Na het inkijken van de archieven moesten we veel te snel, wegens tijdsgebrek, naar de Vredeskapel.

Oorspronkelijk een katholieke kerk, werd deze door de bisschop ontwijd om er een vredesplaats van te maken. Deze site wordt tegenwoordig bestuurd door de Katholieke kerk, de Evangelische kerk, de vereniging voor gravenzorg en de arbeidskringen. De kapel heeft in hoofdzaak een educatief doel. Leerlingen komen er zich creatief uiten over het thema "vrede" en "tegen het vergeten". De schilderijen die zij gemaakt hadden en die nu nog ten toon hangen, zijn gewoonweg indrukwekkend. Een gevoel van "hoe kunnen 17/18-jarigen dergelijke gevoelens op een zo ingrijpende manier en met een hoogtechnische schilderkennis dit realiseren?" (Misschien ook een idee voor het Vredesmuseum in Huize Hageland: een jongerenatelier in het Karhuis?)

We begaven ons ook nog naar het vreemdelingenkerkhof waar we ter ere van vooral de Meensel-Kiezegemse slachtoffers die in deze streek zijn omgekomen (Godefridus Goethuys, Adolf of Louis Hendrickx, Evrard Devroey en Louis Vangoidsenhoven) een herdenkingsmoment hielden. Oktaaf had een treffend gedicht gevonden van ex-gevangene van Schandelah, Henri Higelin, en droeg dat op deze begraafplaats voor.

SCHANDELAH

Herinner je je, kameraad
De zo vele dagen
Dat je noch een kinderlach
Noch de tederheid van een vrouw had
Niets van wat het leven voor jou mooi maakte
Je had ...zelfs niet meer je naam
Je naam? Een getal 34862
Herinner je je, kameraad
Schandelah, een barbaarse naam
Een goed kommando, zeiden ze
Daar was echter niets
Je had noch zakdoek, noch sokken
Noch zeep, noch handdoek
Om wat te wassen, met welk water?
Je had noch mes, noch vork
Om wat te eten?
Noch een blad papier, noch een potlood
Om wat te schrijven, aan wie te schrijven?
Men schoor je hoofd kaal
Maar wie knipte je nagels?
Herinner je je, kameraad
Je had noch scheermes, noch spiegel

Om wat te scheren, wie te bekijken?
Heb je jezelf niet in mijn ogen gezien
Mijn kameraad?
Las je er niet reeds jouw dood in?
Want jij had echter wel, kameraad,
De prikkeldraden met stroom
De SS'ers en de honden
De kapo's met hun knuppels
De appels en het geschreeuw: "Los, los, raus!"
De dag en de nacht
Treurige dagen en armzalige nachten
Slapen met drie op één strozak
In terreur en kou, in gestreepte lompen
Die je arme gebeente niet konden verbergen
Je arme gebeente...je had niets anders meer dan dat
En dan de honger...honger...honger...honger
Elk moment, kwellend
Je had de slagen en de luizen
De SS'ers zeiden: "Een luis...je sterft...!"
En een SS'er dan?
Wat je had..., was wat je niet had...
Het belangrijkste was de kameraad
Herinner je je dat nog?

Na deze ontroerende getuigenis en met enkele tussenstops reden we richting Meensel-Kiezegem. Op één van deze tussenstops werd dan het vierde een laatste nieuwsbriefje geprint en verdeeld. Onze medereizigers waren daar heel gelukkig mee en hadden op die manier een duidelijk verslag van de intense belevenissen van deze vier dagen. Opvallend was dat er al enkelen inschreven voor onze tiende reis in 2007. Dus voelt de Stichting Meensel-Kiezegem '44 zich wel verplicht de ingeslagen weg verder te bewandelen.

Herdenkingsreis 9 – Reacties

Naar aanleiding van onze Negende Herdenkingsreis kregen wij heel wat reacties van medereizigers. Hier publiceren we er enkele van.

Magda Vangoidsenhoven mailde ons het volgende:

...wat de 17e betreft, is er veel kans dat ik er niet bij zal kunnen zijn, wat ik zelf heel spijtig vind want het is natuurlijk een enige gelegenheid om iedereen nog eens terug te zien en na te kaarten over alles wat we gezien en beleefd hebben. Nogmaals proficiat voor de uitstekende organisatie, de uitgebreide informatie en de kansen die ons geboden werden om boeiende, interessante en zeer vriendelijke mensen te leren kennen.

Voor onze pa was deze reis ongetwijfeld een hoogtepunt: de laatste puzzelstukjes rond zijn vaders overlijden zijn op hun plaats gevallen en op die manier is er ook bij hem een zekere geruststelling: ondanks de mensonterende omstandigheden waarin de man zijn laatste levensdagen heeft doorgebracht, heeft hij een waardige begrafenis gekregen. Het graf tussen kerk en kasteel in Ludwiglust is voor mij ook een symbool voor de verbinding tussen hemel en aarde: de doden zijn niet dood, maar blijven ons vergezellen tenminste als we dat toelaten.

Tot één dezer, groetjes,

Magda

Dit stuurde Evrard ons na de reis

Oktaaf,

Eerst en vooral, ere wie ere toekomt, proficiat aan allen die voor de puike organisatie hebben gezorgd (en dit niet alléén voor het weer) van deze 9e reis. Meerdere medereizigers hebben mij komen zeggen hoe tevreden ze zijn dat ze zijn meegeweest. Maar !!! heb je het (gekende) afschuwelijke nieuws gehoord over wat er hier in Tienen (juist)dit weekend is gebeurd ? In elk geval het zette mij aan om hierover aan onze burgemeester het onderstaande te schrijven en te willen mailen. Wat denk je hier van ?

Groetjes, Evrard.

Geachte heer Burgemeester,

Na een vierdagenbezoek aan een paar uitroeiingskampen in Duitsland werd ik deze morgen, bij het vernemen van de gruwelijke daad die hier in onze “veilige” Stad was gebeurd, zo diep getroffen dat ik dit enkel op dit ogenblik probeer te verwerken en te begrijpen door dit schrijven aan u te richten. Als rechtstreeks betrokkene bij het oorlogsdrama van Meensel – Kiezegem en als bestuurslid van de Stichting Meensel - Kiezegem 44 en na hetgeen wij in Duitsland weer hebben gezien en aangevoeld is het mijn plicht om in naam van al die miljoenen doden te reageren op dergelijk gebeuren door te spreken en te getuigen over die gruwelijkheden die daar zijn gebeurd in naam van een bepaald gedachtengoed. Het is dan ook het enige zinvolle dat wij als getuige hiervan, voor deze slachtoffers kunnen doen. Onze beleidsmensen en elke medemens erop wijzen tot welke gevolgen een dergelijk ontstaan klimaat, dat hier door een “gekende groep” in onze Stad, kan leiden. Vandaag is het slachtoffer nog van “vreemde” origine maar morgen ... kunnen jij of ik het zijn !

“Gekende groep” durf ik hier te gebruiken na het horen van de reactie en de moedige getuigenis, gegeven deze middag op radio 2, door een Tienenaar. Dit geeft mij ook een zeer bang gevoel, niet allen voor mij maar voor mijn/onze kinderen en kleinkinderen. Hierbij wil ik u nog onze SMK44-spreuk mede delen: “Als men zijn verleden ontkent, zal het verleden zich herhalen” of zoals Stef Bos zong “Maar als we ’t vergeten, begint het opnieuw”.

Steeds tot uw dienst bereid, mijn beste groeten, Evrard.

Iets over onze 10de herdenkingsreis!!!

Iets over onze 10^e Herdenkingsreis

Tijdens onze herdenkingsreis in augustus kregen we al vragen naar de tiende reis. Medereizigers, die alleen mee waren, wilden al boeken voor volgend jaar om dan samen met hun partner mee te gaan. Voor deze tiende reis kregen we ook al enkele aanvragen van nieuwe reizigers en van diversen die eerder ons al vergezelden. De reis in 2007 gaat door van donderdag 23 tot zondag 26 augustus. Het parcours ligt nog niet helemaal vast, maar onze vrienden uit Bremen (Raymund Gaebelein) en Neuengamme (Detlef Garbe en Karin Schawe) willen er iets speciaals van maken. En bij ondervinding weten we dat het dan wel de moeite waard zal zijn. Wij legden het hotel Ramadan in Bergedorf al vast en zullen dat ook voor Bremen doen. Wat wel al afgesproken is, is dat wij voor de eerste keer langs Meppen zullen reizen. Daar zijn van bij ons omgekomen: Daniël De Brier, Romain Morren, Jozef Natens, Octaaf Natens en Frans Pasteyns. Ook zullen de bunker in Farge, Schutzenhof, Osterhölzkerkhof en het formidabele museum van Neuengamme niet ontbreken. Meer hierover later. Het zou voor ons uiteraard een grote voldoening zijn moest uit elke familie, die iemand onder de slachtoffers had, een afgevaardigde meegaan. Om dus zeker te zijn (en op aanvraag) beginnen we nu al met de inschrijvingen. De juiste prijs kennen we nog niet, maar door 100 euro per persoon te storten op nummer 142-4022035-52 ten name van 10de Herdenkingsreis Neuengamme 2007, ben je zeker van een plaats.

Inlichtingen hierover, zoals steeds bij René Cauwbergs (016/632460), Glabbeeksesteenweg 93, 3390 Tielt-Winge of bij éénvan onze andere medewerkers.

Ina Stabergh, Stadsdichteres van Diest

PROFICIAT INA STABERGH, DE EERSTE VROUWELIJKE STADSDICHTER IN VLAANDEREN!

Ina Stabergh werd op zondag 3 september stadsdichter van Diest én tevens de eerste vrouwelijke stadsdichter van Vlaanderen. Na Antwerpen (Bart Moeyaert), Gent (Erwin Mortier) en Ninove (Willie Verheghe) heeft ook Diest zijn stadsdichter.

In het begijnhof na haar officiële aanstelling door schepenen van cultuur en toerisme Marc Florquin las Ina haar eerste stadsgedicht voor. Dit betekende eveneens de opening van het nieuwe culturele seizoen. Dat Ina Stabergh dé dichteres van Diest werd verwonderde ons niet. Daarom was ook onze eerste reactie: "Wie anders?"

Zij is in de literaire wereld geen onbekende en ook de drijvende kracht achter de Literaire Kring Apollo, een vereniging die in Diest al 17 jaar "Literatuur op Zondag" organiseert. Onder haar impuls werd ook het eerste deel van de poëzieroute "Dichter bij Diest" tot stand gebracht. Op 17 september werd ook de poëzieroute van Tielt-Winge opengesteld en als Wingse van origine is zij daar uiteraard prominent op aanwezig. Ondanks al deze bedrijvigheden vindt ze ook nog de tijd om te schrijven. Regelmatig verschijnt nieuw werk van haar, zowel voor jongeren als volwassenen. Recent verscheen de tweetalige dichtbundel "Neuengamme - ik kwam terug" (over de dramatische gebeurtenissen tijdens W.O II in Meensel-Kiezegeg) die tijdens onze Neuengammereis in Bremen plechtig werd voorgesteld in aanwezigheid van heel wat prominenten. Ook "De Zee", een thematische bundel die Ina schreef in opdracht van de Nederlandse Kustvereniging naar aanleiding van "De Week van de Zee" is dit jaar tot stand gekomen.

Als Diestse stadsdichteres wordt van haar verwacht dat zij per jaar 6 tot 12 gedichten schrijft over de actuele dingen en het dagelijkse leven in de stad maar ook over specifieke gebeurtenissen. Naast een oorkonde waren er heel wat bloemen en felicitaties. Zichtbaar aangedaan door de waardering van zovelen, las Ina daarna haar eerste stadsgedicht voor. Dit gedicht is vijf bladzijden lang en klopt hiermee met twee paginas het startgedicht van de Antwerpse stadsdichter. Hiermee is ook bewezen dat Diest een stad is met een boeiende geschiedenis en veel mogelijkheden.

De Stichting Meensel-Kiezegeg '44 is uitermate fier op deze aanstelling, want Ina is ook een beetje van ons. Daarom van al de werkers, medereizigers en sympathisanten van onze Stichting een superdikke proficiat!

Over haar eerste stadsgedicht zei Ina zelf nog het volgende:

"Ik kon niet anders dan een gedicht te schrijven over de geschiedenis van Diest. Diest is een stad met zo'n rijk verleden en dit leek een perfecte gelegenheid om dat nog eens onder de aandacht te brengen. Vandaar dat het ook zo'n lang gedicht geworden is, maar eigenlijk," voegt ze er met een knipoog aan toe, "heb ik dat ook een beetje gedaan om Antwerpen - met een stadsgedicht van 2 pagina's - te overtreffen!"

(Dit eerste Diesterse stadsgedicht "Pegasus in Diest" kan je lezen op de website van Diest, www.diest.be, bij culturele zaken.)

Deze boodschap stuurde Guido Hendrickx naar Ina Stabergh ter gelegenheid van haar aanstelling als stadsdichteres in naam van de Stichting Meensel-Kiezegeg '44

Beste,

In Diest wordt voortaan het wandelparcours poëtisch geladen en wordt het afschuimend stadsbezoek een feest vol gegarandeerde afwisseling wat betreft teksten en historische rijkdom.

Snuffelen met het stadsplan in de hand naast uw unieke openingsgedicht wordt hipper dan ooit.

De toffe terrasjes met een welverdiende nazomerzonnetje gaan meteen zorgen voor een idyllische oase.

Guy Hendrickx

Samenkomst - Poëzieroute - Werkgroep 1012

17 september: Samenkomst van de deelnemers aan onze negende herdenkingsreis & Opening van unieke Poëzieroute in Huize Hageland

Het werd een aangename namiddag in en rond het Karhuis van Huize Hageland. Onze vrienden van de Negende Herdenkingsreis 2006 waren talrijk opgekomen en de begroetingen waren hartelijk. Gezellig napraten, bekijken van foto's en de film van Willy Cockx en enkele rondleidingen in het Vredesmuseum, geadviseerd door Guido en Oktaaf waren de ingrediënten van deze geslaagde reünie. Op een minimum van tijd waren de foto-cd's van Marc en Tom dan ook weg en van de filmkopieën bleef er ook al niks meer over. Dus Tom, weer aan het werk om er bij te maken.

Net hiervoor opende de fietspoëzieroute. Deze werd voorgesteld door schepen van toerisme Eric Loddewijckx. Er was heel wat belangstelling en nadat Ina Stabergh een drietal gedichten had voorgelezen maakten de talrijke aanwezigen zich klaar om deze literaire ontdekkingsstocht in te zetten. Ze moesten echter nog even wachten want in het "Karhuis" had de gemeente wel een receptie voorzien. De Stichting Meensel-Kiezegeg '44, die van dienst was, had de handen vol met het verstrekken van de nodige drankjes.

Voor deze eerste Vlaam-Brabantse poëzieroute (zelfs de eerste in België en Nederland) heeft Tielt-Winge wel een primeur in huis gehaald. Ina Stabergh schreef tien gedichten en de jonge Houwaartse kunstenares Isabelle Geeraerts bracht er de illustraties bij aan. Deze weg loopt langs tien bijzonder poëtische plekjes waar natuur en literatuur worden verenigd.

De mooie gedichtenbundel met de tien geïllustreerde gedichten is in Huize Hageland te verkrijgen. Het onderste uit de kan halen kan echter alleen maar door de combinatie van bezoek van deze unieke plaatsen van het Hageland waar de gedichten op platen bijstaan. Wie de volledige route wil maken moet zo een veertigtal kilometer afleggen, wat voor een gewone fietser geen probleem kan zijn. Beloond wordt je dan wel met majestueuze panorama's, typische kapelletjes en een afwisselend landschap zoals je alleen in het Hageland kan vinden.

Uiteraard kun je ook elk plekje afzonderlijk bezoeken en de tocht over dagen spreiden om nog intenser te genieten van al dat fraais.

Een aanrader en een juweel aan de kroon van Tielt-Winge.

WERKGROEP 10 DECEMBER 2008

Voor Wereldvrede, Verdraagzaamheid en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Toen Marc Van Roosbroeck, de auteur uit Lier van o.a. *Pest op School*, bij minister president Yves Leterme zijn project toelichtte (enquête in verschillende scholen over verdraagzaamheid en wereldvrede), verwees deze hem ook naar minister van onderwijs en arbeid Frank Vandenbroucke. Waar Marc Van Roosbroeck het plan had opgevat samen te werken met Breendonk en de Dossinkazerne/Joods museum te Mechelen, maakte de minister hem erop attent dat er ook in Tielt-Winge een buitengewoon interessant museum was en raadde hem aan contact op te nemen met de Stichting Meensel-Kiezegeg '44, waarvoor hij op 6 mei gastspreker was. Dat werd gedaan en nu, na korte tijd maken ook wij deel uit van de "Werkgroep 10 december 2008" (symbolische verjaardag van de proclamatie van de Rechten van de Mens), samen met voornoemde sites. Dus bevinden we ons in goed gezelschap. Na enkele vergaderingen in Huize Hageland en in Lier werd er een bliksemstart genomen. De enquête in de middelbare scholen (vooral 5 de jaars) is in de provincie Antwerpen begonnen. Later komen andere delen van Vlaanderen en mogelijk Wallonië ook aan de beurt. 28 september werden de eerste resultaten al ingewacht in het C.C. De Mol in Lier. Voor de ongeveer 300 leerlingen en genodigden werd een puik panel opgeroepen. Het was samengesteld zowel uit raciale als uit politieke gevangenen. De raciale gevangenen waren: mevrouw **Regine Beer** (auteur van het boek 'KZA 5148'), de heer **Nathan Ramet** (voorzitter van het Joods Museum van Deprotatie en Verzet te Mechelen) en de heer **Simon Gronowski** (auteur van het boek 'Simon, het jongetje dat wist te ontsnappen.'). De politieke gevangenen waren: de heer **Paul Baeten** (voorzitter van vriendenkring Buchenwald), de heer **Jean Dubois** (verzetstrijder en auteur van het boek 'Ik was Nacht und Nebel') en de heer **Frans Storms** (partizaan).

Vlaams Parlementsvoorzitter mevrouw **Marleen Vanderpoorten**, wiens grootvader wijlen **Arthur Vanderpoorten** overleed in het concentratiekamp van Bergen-Belsen, hield de openingstoespraak van het project VOOR wereldvrede en verdraagzaamheid en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.

Na de middag werd op groot scherm de film "Meensel-Kiezegeg'44" van de Stichting Meensel-Kiezegeg '44 vertoond. De inleiding en de nabespreking werd verzorgd door Oktaaf Duerinckx.

Op 10 november 2006 wordt er dan nog te Puurs een academische zitting gehouden met de deelnemende scholen, gevolgd door een fuif en beloningen voor de medewerkende scholen.

In onze volgende Nieuwsbrief (Januari 2007) brengen we over deze twee manifestaties en de start van de enquête in Vlaams-Brabant een volledig verslag uit.

Zoeken & Vinden...

In Braunschweig gingen we dan op zoek naar meer details over Godefridus Goethuys. Het intrigeerde ons dat hij de enige was die overleden was in Brunswick (Braunschweig). Op zijn zerk staat ook als overlijdensdatum 14 april 1945. Uit geschriftten kwamen we ondertussen aan de weet dat dit 3 april 1945 moest zijn. Ook dat hij in Salzgitter-Watenstedt in de Stahlwerke moest slaven.

Van Frank Erhardt, onze gids uit Braunschweig kregen we volgende e-mail door gestuurd (vrij vertaald uit het Duits):

Goeddag Heer Duerinckx. Wij hebben ons zeer verheugd over uw bezoek. Ik hoop dat jullie zonder problemen naar België zijn teruggekeerd. Over de in Schandelah begraven gevangenen kan ik van hieruit geen details geven, doch wat betreft Godefried Goethuys kan ik u verder helpen. De werkplaats "Stahlwerke Braunschweig" was niet in de stad Braunschweig gelegen, maar in Watenstedt-Salzgitter op zo een 15 km ver. Daar bevond zich ook het KZ-buitenkamp Watenstedt-Leinde, waar jullie kameraad waarschijnlijk was. Als die data overeenkomen, is hij onmiddellijk voor de evacuatie van het kamp gestorven. (de 14-4 was na de bevrijding van de stad) en op het kerkhof Jammertal in het huidige Salzgitter-Lebenstedt begraven. De datums daar luiden: Goothuys, Godfried, geb 12.9.1895, verstorben 3.4.1945. Het graf kan aan de hand van volgende gegevens III 9 E op dat kerkhof gevonden worden. Ik raad u aan contact op te nemen met Elke zacharias, die de Herdenkingsplaats in Salzgitter leidt. Zij heeft waarschijnlijk verdere informatie. Met vriendelijke groeten, Frank Erhardt

Dat contact hebben we dan opgenomen om nog meer te weten te komen en we kregen volgend bericht doorgemailed
Hallo Oktaaf Duerinckx, Frank Erhardt heeft mij de namen gemailld en tot op heden kon ik reeds eenmaal in het kerkhofkaartensysteem de kaart van G. Goedehus vinden. In bijlage heb ik ze gescand. Hij ligt op het kerkhof Jammertal in Salzgitter-Lebenstedt begraven. Ik heb in het begin van dit jaar een boek geschreven over dit kerkhof en dat wil ik u graag opsturen.

Naar de andere namen moet ik nog verder zoeken, ik laat het u weten van zodra ik iets vind.(waarschijnlijk morgen)

Viele GrüÙe Elke Zacharias

Elke Zacharias stuurde me dan per post haar boek (123 blz) "Ein Ort mit Geschichte" (een plaats met geschiedenis) waarvan we later nog interessante merkwaardigheden zullen weergeven. Ook een foto met het graf van Godfried Goethuys (in metaal) en een andere met de gedenkstenen: hierachter op de tweede rij bevindt het graf zich. (III 9 E) De andere namen waar Elke nog naar zoekt zijn: Evrard Devroye, Louis van Goidsenhoven en Louis of Adolf Hendrickx(omdat waarschijnlijk verkeerd werd aangenomen dat Adolf in Bergen-Belsen is omgekomen en dat, volgens de archieven, die wij vorige reis raadpleegden in Belsen zelf, het vader Louis was).

Voor al uw vragen of suggesties kan u terecht op www.meensel-kiezegem44.be of info@meensel-kiezegem44.be

Hagelands Vredesmuseum, Huize Hageland, Oude Pastoriestraat 22, 3390 Tielt-Winge

Guido Hendrickx, Binkomststraat 56, 3391 Meensel-Kiezegem, Tel. 016/487878

Marc Cauwbergs, Binkomstraat 42, 3391 Meensel-Kiezegem, Tel. 016/635854

René Cauwbergs, Glabbeeksesteenweg 93, 3390 Sint-Joris-Winge, Tel. 016/632460

Alfons Craeninckx, Heuvelstraat 17, 3390 Tielt-Winge, Tel. 016/634757

Tom Devos, Wingerstraat 12, 3390 Sint-Joris-Winge, GSM 0499/537896

Freddy Duerinckx, Gellenberg 107, 3210 Lubbeek, Tel. 016/621238

Oktaaf Duerinckx, Karekietenlaan 30, 3010 Kessel-Lo, Tel. 016/355232

Rudi Peeters, Kerkstraat 85, 3391 Meensel-Kiezegem, Tel. 016/635820 GSM 0486/104960

Evrard Van Goidsenhoven, Hamelendreef 27 3300 Tienen, GSM 0476/324401

Alfons Vuchelen, Henri Dotremontstraat 6, 3320 Hoegaarden, Tel. 016/634955, GSM 0479/259792

Betty Vuchelen, Stoopkensstraat 110, 3320 Hoegaarden, Tel. 016/767936

Valère Van Gramberen, Bleukenweg 27, 3390 Tielt-Winge, Tel. 016/631920

Belangrijk!

Vele van onze lezers vroegen ons of ze een bijdrage konden storten om onze kosten te helpen dekken. Nu, zoals iedereen weet, zijn wij geen geldjagers en proberen zonder overschot de eindjes aan mekaar te knopen. Toch kost deze Nieuwsbrief (maken en versturen) heel wat geld. Dit is al de 21ste ondertussen. Ook de bloemen die we jaarlijks in Duitsland aan de gedenktekens leggen zijn niet gratis (in augustus, 9 boeketten voor zo een 225 euro). Wij zijn nu echt niet op bedeltocht. Er was al een grote verlichting van kosten toen velen de voorkeur gaven om de Nieuwsbrief via computer te krijgen. Vandaar dat wij vanaf volgende editie (januari) een overschrijvingsformulier gaan bijvoegen. Hierop zullen wij een reël onkostencijfer zetten. Let wel op, dit is geen verplichting: het mag ook meer zijn. In elk geval bedanken wij de velen die vroeger al regelmatig een duitt in 't zakje deden om ons te steunen.

Ons helpen kan via rekeningnummer 149-0567841-75 - "Stichting Meensel-Kiezegem '44'"